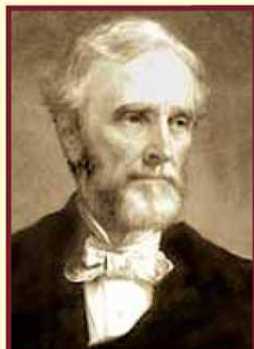

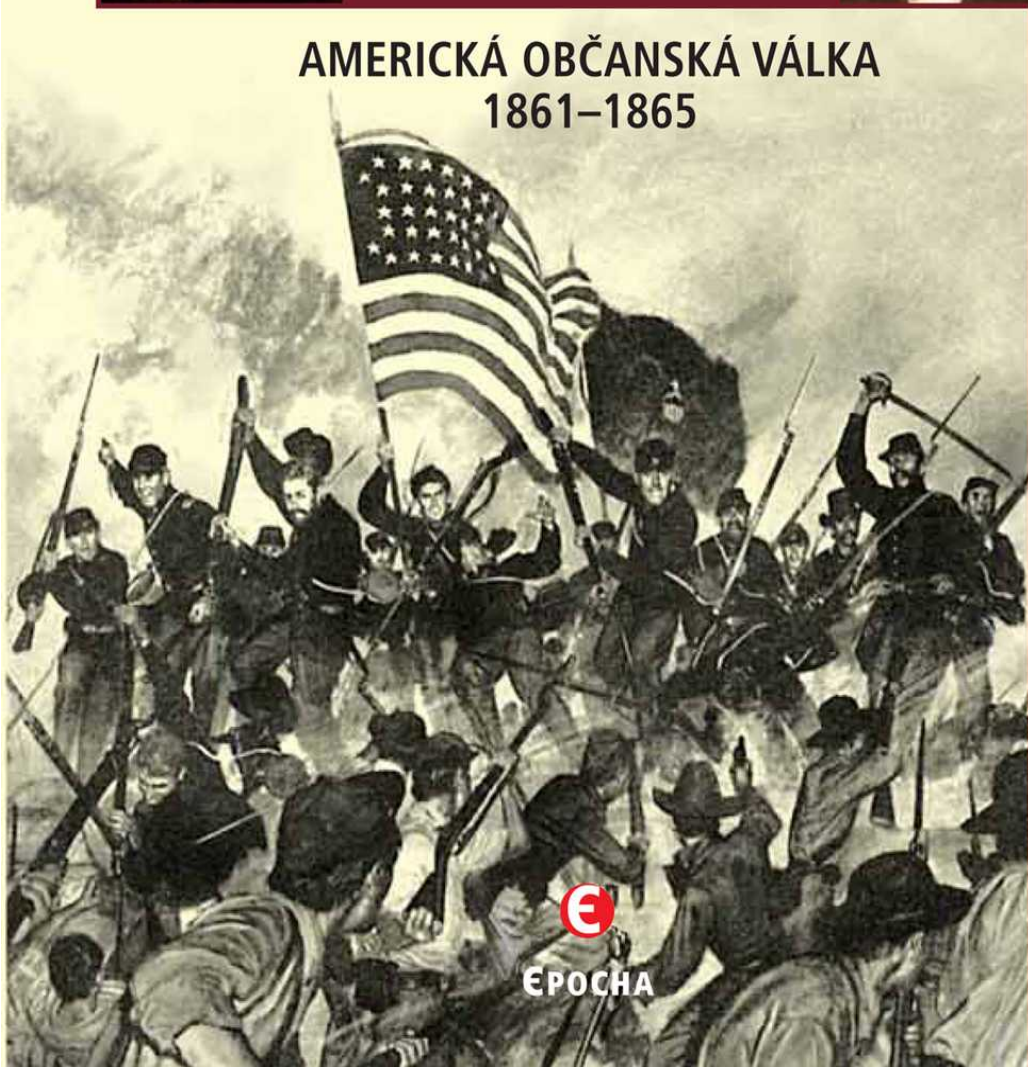
IVAN BROŽ

Hvězdy proti hvězdám

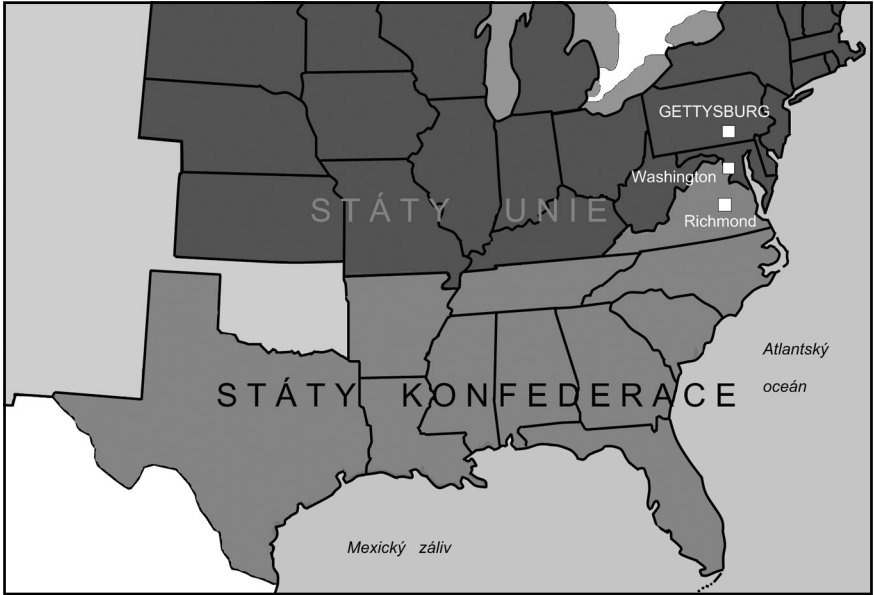

AMERICKÁ OBČANSKÁ VÁLKA
1861–1865

EPOCHA

POLOZAPOMENUTÉ
EDICE
**Polozapomenuté
války**
VÁLKY

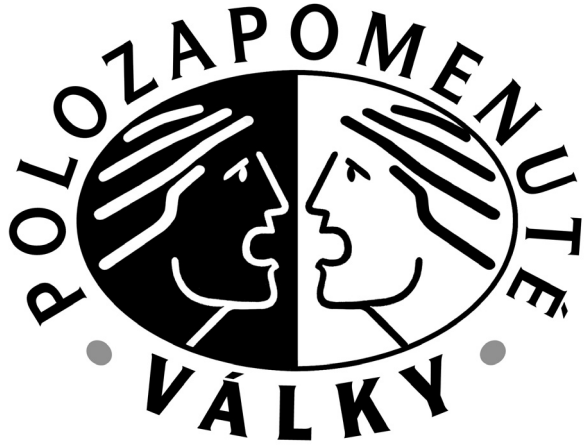

POLOZAPOMENUTĚ
VÁLKY.

EDICE

IVAN BROŽ

Hvězdy proti hvězdám

AMERICKÁ OBČANSKÁ
VÁLKA 1861-1865

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

MĚSTO
LETOHRAD
MĚSTO LITERATURY FAKTU

Autor a Nakladatelství Epoque děkují
Svazu českých a moravských výrobních družstev
za podporu vydání této knihy

Copyright © Ivan Brož, 2009

Cover © Karel Kárász, 2009

Czech Edition © Nakladatelství Epoque, Praha 2009

ISBN 978-80-87027-33-2

OBSAH

Namísto úvodu	9
I. PŘEDEHRA.....	11
II. 1861.....	57
III. 1862.....	115
IV. 1863.....	171
V. 1864.....	225
VI. 1865.....	275
DOVĚTEK	305
Příloha: AKCE VÁLEČNÉHO NÁMOŘNICTVA	
Chronologický přehled	310

Namísto úvodu

Když se řekne, že během nějaké války zahynou tisíce nebo dokonce miliony lidí, je to hrůza. Ale člověkem, jehož biorytmus je nastaven tak, že reaguje na střídání dne a noci, a tudíž měří své běžné potřeby podle doby od rána do večera, musí otrást zejména údaj o tom, kolik lidí válka zbaví života právě během jediného dne. Kdosi spočítal, že za jediný den americké občanské války zahynulo v uniformách Severu a Jihu průměrně 430 mužů. Lze tedy jistě říci, že to musela být nesmírně velká traumatická zkušenost, jakou tehdy v letech 1861–1865 zažil americký národ. Tento bratrovražedný konflikt trval nejen dlouho, ale pod vlajkami s hvězdami se střetly až dosud nejmocnější potenciály, jaké byly člověkem vytvořeny a jaké byly světu představeny na jevišti zvaném lidská jatka. Na jedné vlajce třináct bílých hvězdiček, které reprezentovaly odtržené státy – Jižní Karolínu, Mississippi, Floridu, Alabamu, Georgii, Louisianu, Texas, Arkansas, Tennessee, Severní Karolínu a Virginii a takzvané hraniční státy Maryland a Kentucky s otrokářským systémem, které se však záhy od Konfederace odklonily.

A proti nim se pod vlajkou s pruhy a 36 hvězdami šikovaly státy Unie, aneb Severu, jak se běžně říká. Patřily k nim Connecticut, Delaware, Illinois, Indiana, Iowa, Kalifornie, Kansas, Kentucky, Maine, Maryland, Massachusetts, Michigan, Minnesota, Missouri, New Hampshire, New Jersey, New York, Ohio, Oregon, Pensylvánie, Rhode Island, Vermont a Wisconsin. Během války se k nim připojily nově vzniklé státy Nevada a Západní Virginie a v další fázi konfliktu také Tennessee a Louisiana. Takzvaná teritoria – Colorado, Dakota, Nebraska, Nevada, Nové Mexiko, Oklahoma, Utah a Washington bojovaly na straně Unie a konečně se do Unie samozřejmě započítával i District of Columbia, tedy hlavní město Washington.

I. PŘEDEHRA

PROČ OBČANSKÁ VÁLKA VE SPOJENÝCH STÁTECH?

Proč vůbec došlo ve Spojených státech k občanské válce? Odpověď jistě bude mít své oprávnění, když se řekne, že její příčinou byly hluboké rozpory mezi tak zvanými severními státy a jižními státy. Tedy rozpory, které se v USA plynule hromadily prakticky už od doby jejich revolučního zrodu v roce 1776 až do poloviny 19. století, kdy dozrály do stádia exploze. Ale v čem tkví kořeny těchto rozporů?

Podle starší verze samotní američtí historikové tvrdili, že příčinou „všeho“ byla *konspirační teze*. Na Severu spiknutí abolicionistů, lhostejných k ústavním pořádkům zavedeným otci zakladateli v okamžiku vzniku republiky – tedy spiklenců, kteří měli zájem pouze na svých nerealistických cílech. Na Jihu zase spiknutí mocných otrokářů s ďábelským rozhodnutím šířit otroctví po celé zemi, dokud nebudou všichni lidé – černí i bílí – patřičně zotročeni. Ale na pomezí 19. a 20. století došlo k podstatné změně ve vývoji na nazírání celé záležitosti. Například historik James Ford Rhodes příčinu občanské války zjednodušil a z celé směsi skutečných důvodů vyjmul pouze jednu přísadu – otroctví. Současně nastupuje celá skupina amerických expertů s výkvětem vzájemně odlišných interpretací. Ale Charles A. Beard, profesor Kolumbijské univerzity v New Yorku, hovoří o „druhé americké revoluci“, která byla vyprovokována ekonomickými odlišnostmi mezi Severem a Jihem.

Nicméně ne jeden historik z jižních států zůstává i nadále v zajetí teorie, že válka se stala vyvrcholením zuřivých bojů o to, jaká mají mít práva jednotlivé státy. Jiní zase vyjadřují názor, že „jižanský šovinismus“ zrodil přání zachránit za každou cenu „jižanský způsob života“. Profesor James G. Randall, význačný historik z University of Illinois, ostrý kritik viníků první světové války a těch, kteří umožnili zrod nacismu, byl přesvědčen, že rozhodující příčina vzniku občanské války v USA tkví v psychologických faktorech. Válku do země vnesly „horké hlavy“ z obou stran, kterým vůbec nezáleželo, jaké lidské a hmotné ztráty mohou z krveprolévání nastat. Podle něho to byli na Severu fanatické z hnutí abolicionismu a na Jihu fanatičtí násilníci z nejradikálnějších kruhů jižanské společnosti.

Souběžně byly hlášány názory, že všechna takováto tvrzení zavánějí až příliš silným zjednodušením, neboť důvodů bylo jistě několik – od

hospodářské nerovnosti obou seskupení až po skutečnost, že na Jihu zdůrazňovali větší autonomii pro jednotlivé státy, zatímco na Severu šlo spíše o silnější centralizaci. Obě strany zajímala v první řadě otázka moci. Lze tedy s jistou rezervou tvrdit, že hlavním cílem občanské války v USA ze strany Unie nebylo osvobození otroků, ale udržení jednoty Unie.

Do konfliktu se dostaly společenské systémy, které reprezentovalo otrokářství na jedné straně a svobodná pracovní síla na straně druhé. Stály v něm proti sobě mocní rivalové – mocní jak hospodářsky, tak politicky. Na Severu vládly kruhy spojené s rozvíjející se průmyslovou a zemědělsko-farmářskou základnou. Na Jihu zase o všem rozhodovalo sepětí plantážníků, tedy privilegované otrokářské vrstvy, a finančního měšťanstva. Nikoli zbytečně se tehdy říkalo, že tím, čím byla pro industrializovaný Sever dynamicky postupující technika a továrny, tím byly pro agrárně orientovaný Jih žoky s bavlnou, které naplňovali otroci tmavé pleti. Stejně tak se bavlně říkalo „královna jižních států“. Proto Jih trval na otroctví, a dokonce požadoval i zrušení zákazu obchodu s otroky, který byl přijat v roce 1807. A to navzdory tomu, že svět tento systém stále více odsuzoval, přičemž i samotná Velká Británie zrušila otroctví v celém impériu již v roce 1833.

HOSPODÁŘSKÉ POMĚRY

Vezměme si nejdříve hospodářský vývoj Spojených států. Ať jej posuzujeme z kteréhokoli pozorovacího úhlu, vždy dojdeme k závěru, že zde postupně docházelo na jedné straně k zavádění strojů do průmyslu s patřičným rozvojem tržních vztahů do šířky severoamerické pevniny – tedy od východu dále na severozápad, přičemž samotná povaha industrializace potřebovala nikoli práci otroků, ale svobodných námezdních sil. Jinak řečeno, otrokářský systém se rozšiřoval v jižních státech Unie, zatímco severní státy již prakticky vstoupily do 19. století bez jediného otroka ve službách bílého pána. Současně rostoucí poptávka textilní industrie – především v Anglii – vyžadovala stále více bavlny. Ve hře byla bavlna severoamerická a indická. Angličtí továrníci dávali samozřejmě přednost takové, která byla levnější a kvalitnější. Jelikož se indická prodražovala již z pouhého faktu větší vzdálenosti při přepravě (mimochoodem Suezský průplav byl otevřen až v roce 1869) a americká bavlna byla

manažery z Lancashiru, Manchesteru a dalších oblastí anglického textilnictví zároveň shledána jako kvalitnější, tak bylo jasné, že přednost dostane americký Jih, který z toho pochopitelně bude chtít patřičně těžit.

Jihu se záhy zmocnila bavlnářská mánie. Tuto „jižanskou horečku“ popisuje přední americký historik-ekonom Edward Kirkland ve své knize *A History of American Economic Life* na konkrétních faktech: „V roce 1792, rok před vynalezením čistícího stroje, činila roční produkce bavlny v zemi něco málo přes 6000 žoků. V roce 1794, tedy rok po vynálezu, vzrostla výroba o 10 000 žoků. Od té doby došlo k velmi prudkému růstu a roku 1859 dosáhla výroba 4 309 642 žoků, což je nejvyšší úroveň před občanskou válkou.“

Spolu s rozšiřováním bavlníkových plantáží se stal otrokářský systém pro jižního plantážníka vysoce žádoucím a velmi výnosným základem jeho hospodářské činnosti a prosperity. Tomu odpovídalo i postavení bavlny v americkém obchodě. Jestliže na tuto surovinu připadalo v roce 1810 asi 22 % hodnoty celkového vývozu USA, tak v roce 1860, tedy v předvečer občanské války, to již bylo 57 %, nebo-li celé tři čtvrtiny sklizně. A také tomu odpovídalo postavení černošských otroků. Plantážníci pochopili, že se jim nikdy nepodaří soustředit dostatečný počet lidí bílé pleti, kteří by dokázali – nebo spíše byli ochotni – dřít v horkém podnebí amerického Jihu jako černoši, zvyklí na teplo. Pokud jde o Indiány, tak zde nebyla žádná naděje, protože lidé tohoto etnika byli pro tento způsob práce málo odolní, nehledě na to, že je nebylo v jejich pravlasti možno zotročit jako lidi tmavé pleti, kteří byli násilím dovezeni z Afriky. Ačkoliv od roku 1808 platil zákaz obchodu s otroky a jeho nedodržení se fakticky rovnalo pirátství, vzrostl počet těchto nevolníků na půdě USA z půl milionu v roce 1790 na 4 miliony ve shora zmíněném roce 1860. Přitom se s těmito nešťastníky zacházelo mnohdy jako s neživými předměty nebo hospodářskými zvířaty. Byli prodáváni na trzích, vydražováni podle zákona poptávky a nabídky, ba i rozmnožováni ve zvláštních plemenářských stanicích ve Virginii. Nebylo ničím ojedinělým, když se rodiny musely roztrhnout bez jakékoli naděje na opětovné shledání. Pracovní podmínky byly rovněž velmi kruté. Otroci museli pracovat 12 až 15 hodin denně a to jen za potravu a nejnnutnější oblečení.

Avšak mezi otrokáři existovala poměrně značná diferenciacie. Jestliže se v roce 1860 na Jihu nacházelo asi 385 000 lidí, kteří vlastnili otroky,

tak pouze necelých 11 000 z tohoto počtu mělo 50 nebo více otroků a jen 1700 sto a více otroků. Přitom to byli právě největší plantážníci – tedy navýsost privilegovaná skupina lidí – kteří měli pod kontrolou hospodářsky a koneckonců i politicky jižní státy Unie. V jedné osobě tak představovali podnikatele, majitele půdy, otrokáře a místního politika. Zároveň bylo důležité, že se práce otroků rentovala pouze tam, kde půda nebyla ještě příliš vyčerpána. I tak lze vysvětlit, proč se jižní plantážníci velice živě zajímali o teritoriální expanzi na západ. Samozřejmě, že na Jihu žily i další vrstvy bílého obyvatelstva a že nikoli každý byl bohatý nebo prosperující plantážník. Žili zde drobní farmáři pracující na své půdě, z nichž mnozí vlastnili dva až tři otroky. Jejich touhou ovšem bylo stát se rovněž velkými plantážníky. Další skupinu obyvatel Jihu představovala bílá chudina – tedy nemajetní lidé, kteří se živili všelijak, řada z nich i žebrotou.

O „starém dobrém“ americkém Jihu z éry předcházející občanské válce se ovšem šířily i nadále šíří různé mýty. V jednom se uvádějí historiky o hrdých gentlemanech, kteří měli univerzitní vzdělání a otrokářský systém chápali jako cosi nutného, dobově pevně daného, protože jinak by plantáže nebyly funkční. Mýtus se znaménkem opačné kvality zase líčí uzurpátory, arogantní a surové otrokáře, kteří bičují své otroky, chovají se nehumánně a ve své krutosti si libují, i když mnohým z nich přitom vůbec nevadí, když k uspokojení svých vášní občas využijí (zneužijí) ženu tmavé pleti. Ale takto pojaté mýty zřejmě vskutku zůstávají jen mýty. Opravdové zobrazení příslušníků jižanské elity zřejmě osciluje někde „mezi“.

Co říci o Severu? Rozhodně tolik, že se hospodářsky rozvíjel velmi rychle a svobodně. Měl k tomu i řadu objektivně výhodných podmínek. Za všechny jistě stačí připomenout obrovské přírodní bohatství, neustálý přítok zkušených a činorodých pracovních sil z Evropy, dynamicky narůstající vnitřní trh, k jehož rozmachu napomáhalo dobývání a osidlování Západu. A samozřejmě nelze vynechat ani talent Američanů v technice i podnikání stejně jako dovedné využívání technologických poznatků a finančních aktivit z ekonomicky silných evropských zemí, především z Velké Británie. Přitom se průmyslová revoluce přenášela z Anglie nejen do Evropy, ale i do Severní Ameriky, zejména do severních oblastí USA. Nejdříve to bylo znát v textilním odvětví, pak v rozsáhlé stavbě železnic a samozřejmě i v rychlém tempu rozvoje bankovního kapitálu. Na severu

se ovšem bouřlivě rozvíjel nejen průmysl, nýbrž i farmářství, které se věnovalo hlavně pěstování pšenice, kukuřice a dobytka s využitím levné práce svobodných námezdních dělníků. A tak je možno si i v této souvislosti opět vzít jako milník onen vzpomínaný „předválečný“ rok 1860 a ukázat na něm, že právě v této době již připadalo 70 % kapitálu investovaného do průmyslu a ještě i téměř tři čtvrtiny všech průmyslových dělníků na severovýchod Spojených států. Jih zůstal silně pozadu. Jestliže se hodnota jeho průmyslové produkce zvýšila z hodnoty 49 milionů dolarů v roce 1810 na 168 milionů dolarů v roce 1850, pak za stejné období se průmysl na Severu vyšvihl z 96 milionů dolarů na 845 milionů dolarů.

Ale nelze si dělat iluze, že by snad v severní části Spojených států panovala nějaká bezmezná láska anebo alespoň úcta ke spoluobčanům tmavé pleti. Černoši byli i na Severu vystaveni ponižování srovnatelnému s Jihem a jak uvádí německý amerikanista Karlheinz Deschner ve své knize *Eine kritische Geschichte der USA* z roku 2002 (*Kritické dějiny USA*), „trpěli kopanci, bitím, rodiny byly rozdělovány, zkrátka jednalo se s nimi jako s věcmi, jako s ‚dobytkem‘, a samozřejmě jim také byla vštěpována důvěra v Boha“. Mladý Seveřan píše za občanské války: „Pro černochoy je Bůh pánem všeho. Jejich důvěra, že Pán jim pomůže, přetrvala dvě století. Někdy se ptám sám sebe, zda Pán nedrží s bílou rasou a černočům jen něco nepředstírá, prostě jen proto, že jsou černí... nedokáží říci ani deset slov o otroctví a ‚old massa‘ a ‚old missus‘ a už zase začínají s ‚požehnaný budiž Bůh a sladký Ježíš‘. A přesto Bůh dopustil, že je po dvě stě let prodávají a vydražují jako dobytek a prasata.“

Ještě v první fázi občanské války měli důstojníci armád ze severních států i své černošské sluhy. Existuje i svědectví jisté Julie LeGrandové, dcery kdysi bohatého plantážníka, která pozorovala počínání armády Seveřanů po obsazení jejich města. A do svého deníku si 31. prosince 1862 poznamenala o jednotkách Unie mimo jiné: „Většina vojáků nenávidí černochoy a nadává jim.“

REPUBLIKÁNI VERSUS DEMOKRATÉ

Závažnou otázkou se již v polovině 19. století stalo posuzování charakteru nově připojovaných území na Západě. Není divu, že jak Sever, tak Jih patřičně „pošilhával“ zejména po Kalifornii kvůli objevu zlata

v oblasti American River. Neuplynuly ani dva roky od vyhlášení informace o této skutečnosti a již se zde počet obyvatel zvýšil na 100 000. Místní usedlíci si zvolili sněm a požádali Kongres ve Washingtonu o začlenění Kalifornie do Unie jako svobodného státu, kde bude otroctví zakázáno. Jižané se ovšem stavěli ostře proti. Zdálo se, že spor vyústí v konflikt netušených rozměrů, ale nakonec přece jen zvítězil rozum. Bylo to vlastně naposledy, kdy protichůdné strany přistoupily na politickou dohodu, které se říkalo „kompromis z roku 1850“. Bylo v něm stanoveno, že Kalifornie se stane v Unii svobodným státem, zatímco v dalších dvou nových státech, tedy v Utahu a Novém Mexiku bude otroctví povoleno. Ovšem bylo zde i třetí ustanovení, a sice, že ti otroci, kteří uprchli z otrockých států, musejí být vráceni svým bílým majitelům. A to už samo o sobě zakládalo na další budoucí spory.

Jakmile byl „dobyť Západ“ a Spojené státy dostaly ucelenou teritoriální podobu, rozhořelo se další kolo ekonomické expanze severních průmyslníků a finančníků – tentokrát směrem k podřízení celé země, tedy i Jihu, k jednotnému tržnímu hospodářství. A tento trend s sebou přirozeně nesl jen další zostření rozporů, které byly doprovázeny vyhraňováním postojů, krystalizováním politických stran a formováním jejich programů. Došlo při tom k překvapujícím proměnám. Platilo to například o Demokratické straně, která byla stále považována za stranu Thomase Jeffersona a Andrewa Jacksona vyznačující se úsilím o obranu zájmů farmářů, řemeslníků a námezdních dělníků. Ale situace se měnila. Lidem unikalo, že čím více se otázka otrokářství stávala výrazně politickou záležitostí, tím více se Demokratická strana přeměňovala v politickou platformu otrokářů. Jejeho vedení se zmocnili exponenti jižních plantážníků ve spolupráci s těmi kruhy Severu, které byly tak či onak hospodářsky napojeny na otrokářský, bavlnářský Jih. A tak došlo k takové pikantní situaci, že v prezidentských volbách v letech 1852 a 1856 zvítězili sice kandidáti Demokratické strany, ale byli to vlastně představitelé Jižanů, i když sami pocházeli ze Severu. Prvním byl Franklin Pierce z Hillsborough ve státě New Hampshire a druhým James Buchanan, jenž měl svůj domov na farmě Wheatland u Lancasteru ve státě Pensylvánie.

Buchanan sice slíbil neutrální postoj v otázce otrokářství, ale ve svém poselství Kongresu ze 7. prosince 1857 se zabýval problematikou Kansasu s tím, že vlastnictví otroků již žijících v tomto státě je třeba legalizovat.

A hned 2. února 1858 doporučil přijetí Kansasu jako otrokářského státu do Unie. Rozhodující roli ani v tomto případě ovšem nehrálo otroctví jako takové, nýbrž růst mocenských zájmů a pozic.

Mezitím rostla prestiž nového politického subjektu, kterým se stala Republikánská strana. Byla založena 2. února 1854 v Riponu ve státě Wisconsin. Její členstvo zpočátku tvořili bývalí příslušníci někdejší Liberální strany (asi 66 %) a odpadlíků Demokratické strany (33 %). Její program sice vytyčoval pouze princip zachování statu quo, jinak řečeno, nešlo zde o zrušení otroctví jako takového, ale jen o jeho omezení na území, kde již existovalo. Dále v něm stál požadavek zavedení ochranných cel a rovněž úsilí o přijetí zákona o bezplatném přidělu půdy pro osídlenec v západních teritoriích Unie. Ovšem to hlavní, co s sebou neslo její založení, byla skutečnost, že se jednalo o stranu složenou výlučně ze Seveřanů, kteří vlastně tvořili blok podnikatelů a farmářů, k němuž se postupně připojovali další lidé, včetně přistěhovalců z Evropy.

Vedle těchto politických stran se v tehdejších Spojených státech rovněž profilovala další hnutí, která měla do značné míry politický charakter. Šlo zejména o abolicionisty, kteří – jak už vyplývalo z jejich označení (*abolition*, aneb zrušení či odstranění) – požadovali úplné odstranění otroctví na celém území Unie. K prvním abolicionistům patřil William Lloyd Garrison, jenž od 1. ledna 1831 vydával v Bostonu po dobu celých pětatřiceti let časopis s příznačným titulem *The Liberator*. O tom, jaký bude jeho směr a obsah, nenechával vydavatel a šéfredaktor v jedné osobě nikoho na pochybách, když v úvodníku prvního čísla napsal:

„Jsem si vědom, že se mnozí stanou terčem mého ostrého jazyka, ale není snad otrokářství důvodem k ostré řeči? Budu tvrdý, jak tvrdá je pravda, a nekompromisní jako spravedlnost. O těchto věcech nehodlám přemítat ani mluvit umírněně. Ne! Ne! Řekněte muži, jehož dům je v plamenech, aby mírně volal o pomoc. Řekněte mu, aby svoji ženu zachránil z rukou násilníka mírnými slovy. Řekněte matce, aby pomalu vyprošťovala dítě z ohně, do kterého spadlo. Ale nenuťte mě, abych užíval mírný tón o daném případě. Míním to vážně a nehodlám se vykrucovat – a také se nebudu omlouvat – neustoupím ani o centimetr. Bude o mně slyšet.“

Garrisonův časopis měl velký vliv. Jeho tištěná slova se jako zvonění zvonu na poplach rychle šířila i v jižních státech. Podle dochovaných

záznamů celé tři čtvrtiny jeho čtenářů tvořili Afroameričané, kteří buď uměli číst nebo jim bylo předčítáno jejich přáteli. Není divu, že jeho distribuce vyvolávala na Jihu velkou zášť a byla úředně zakazována. Například v Jižní Karolině byl distributor vystaven peněžité pokutě ve výši 1500 dolarů. Jen pro zajímavost: tato částka by v přepočtu do poměru roku 2005 představovala 25 957 dolarů.

Garrison také patřil k zakladatelům American Anti-Slavery Society (Americká protiotrokářská společnost), které od svého vzniku v roce 1833 sdružovala rozhodné zastánce zrušení otrokářství a v tomto duchu předkládala Kongresu řadu rezolucí a petic. Toto úsilí podporovala celá řada významných osobností amerického veřejného a kulturního života. Možno uvést například takové známé básníky a spisovatele, jakými byli Henry Longfellow, Walt Whitman nebo Harriet Beecher-Stoweová, která upoutala slavnou knihou *Uncle Tom's Cabin* (*Chaloupka strýčka Toma*) z roku 1852, jíž se již během prvního roku prodalo na 1,2 milionu exemplářů. V boji proti otroctví byly používány i další metody. Jednak jeho odpůrci pomáhali organizovat útoky černochoů prostřednictvím sítě farem a obydlí kvakerů do Kanady.

Jižané odpláceli velmi okázalým způsobem. Kupříkladu vysílali své agenty na Sever, kde strašili lidi hrůzou nadcházející nesmyslné války bílých Američanů proti bílým Američanům kvůli „mouřenínům“. Jeden z nich, jakýsi William Lancey z Alabamy si přitom počínal tak obratně, že prý svými ohnivými projevy fascinoval obyvatele řady okresů v severních státech, přičemž zejména ženy mu údajně „naslouchaly se zbožnou úctou“. Když se pak tito jižanští emisaři vrátili domů, rozohňovali mysl četných posluchačů v duchu tehdy a na Jihu typických výzev takového druhu jako „Dodejme si odvahy!“, „Strhněme Jih do revoluce!“ anebo „Pryč s vládou abolicionistů!“

JOHN BROWN – LEGENDA NEBO MÝTUS?

Nenávistná jižanská propaganda pak nabrala zvlášť silné obrátky v souvislosti s případem Johna Browna, který 16. října 1859 ve virginském městečku Harpers Ferry na soutoku řek Potomac a Shenandoah v čele malého oddílu jedenadvaceti abolicionistů, včetně pěti černochoů, přepadl a zmocnil se federální zbrojnice, kde měla vláda uloženo asi

200 000 pušek, několik děl a značné množství nábojů. Ano, jde o onoho legendárního bojovníka proti otroctví, jenž – jak se dodnes zpívá u táborových ohňů po celém světě – „zřel, že černý muž pod bičem otrokáře žil“ aby pak „sebral z Virginie četných přátel šik“ a v „čele věrných město Harpers Ferry jal“. Ironií bylo, že při přepadu byl zabit hlídač zbrojního skladu – muž černé pleti. Za neméně ironické možno považovat, že jedním z prvních Brownových zajatců v arzenálu se stal Lewis Washington, vnuk prasynovce prvního amerického prezidenta. Během šarvátky se Brown zmocnil jeho šavle, rodinné památky po velkém předkovi. Nicméně momentální výsledek přepadu vyšel naprázdno. Pro pušky, které chtěl Brown rozdat povstalcům, nikdo nepřišel. Ostatně lze s úspěchem pochybovat, zda o jeho akci otroci věděli, a hlavně, zda by vůbec přišli. Pak už jen zvítězila logika věci. Živelná a s nikým nikterak nekoordinovaná akce musela skončit fiaskem a jak se zpívá v této písni:

*„Hrstka statečných však udolána jest,
hrstka statečných však udolána jest,
kapitán John Brown je jat!“*

John Brown byl se svými věrnými, mezi nimiž se nacházeli i jeho tři synové Owen, Oliver a Watson a také zeť Thompson, brzy obklíčen drtivou přesilou ozbrojených příslušníků občanských milicí, které poslal virginský guvernér Henry Wise. Brown žil v domněni, že tento jeho dobrodružný kousek vyvolá široké protitrokářské povstání a že jeho účastníky patřičně vybaví ukořistěnými zbraněmi z dobytého arzenálu. Ale to se nestalo. Nicméně, hrstka těchto statečných mužů se nevzdala a zabarikádována ve zbrojnici celé dva dny čelila náporu ozbrojenců zvenčí. Teprve příchodem stovky mužů z námořní pěchoty z Washingtonu, jejichž akci řídil plukovník Robert Lee a kterým bezprostředně velel poručík James Ewell Brown Stuart, došlo ke zlomu celé situace. Vojáci prorazili pomocí velkého žebříku do arzenálu, zabili 10 povstalců a zraněného Browna zajali. Oba zmínění důstojníci – Lee a Stuart – již brzy poté vstoupí do amerických dějin, každý samozřejmě úměrně místu a úloze, jaké v nich budou hrát.

Je paradoxem, že ani na Severu se Brownův čin nesetkal s očekávaným ohlasem. Dokonce se v New Yorku, Bostonu a některých dalších „severních“ městech podařilo konzervativním kruhům zorganizovat shromáždění, na kterých byl vyjádřen odpor k Brownovi a k jeho metodám, i když to byl právě New York, z jehož středu pocházeli majetní

abolicionisté, kteří ho tajnými finančními záilkami podporovali. Nesouhlasné znepokojení vyjádřil také populární Abraham Lincoln, známý advokát ze státu Illinois, jenž Brownovo vystoupení odsuzoval za jeho násilný charakter, když mimo jiné prohlásil:

„Bylo to porušení zákona. Jako všechny podobné akce i tato byla neúčelná, i když mířila k vykořenění velkého zla... John Brown projevil velkou odvahu a vzácnou obětavost, což přiznal i virginský guvernér Wise. Ale nikdo, bez ohledu, zda je Seveřan, nebo Jižan, nemůže schvalovat násilí či zločin.“

John Brown

Ke změně veřejného mínění však došlo, když byl John Brown postaven před soud a podle zákonů Virginie obviněn „ze zločinů vraždy, zra-
dy a podněcování otroků k rebélii“ a nakonec odsouzen k trestu smrti oběšením. Původní vlnu odporu k jeho činu vystřídal obdiv široké veřejnosti, když vešlo ve známost, jak se tento téměř šedesátiletý, úplně již šedivý, vyčerpaný, ale na duchu nezlomený muž choval při přelíčení a zejména pod šibenicí. „Hledím na knihu, která je zde líbána,“ řekl John Brown ve své statečné závěrečné řeči. „Je to bible, která mě učí, že vše, co chci, aby jiní činili mně, musím dělat i já jim. Snažil jsem

se jednat podle tohoto příkázání. Bojoval jsem za chudé. A říkám, že to bylo správné, protože to jsou stejně dobří lidé, jako kdokoli z vás... A teď – když je nezvratné, že musím zaplatit životem za to, že zde schází spravedlnost a že spojím svojí krev s krví mých dětí a s krví milionů této země otroků, jejichž práva jsou znevažována hanebnými, krutými a nespravedlivými příkazy – říkám, nechť se tak stane.“

Podle jedné verze se měli někteří Brownovi přátelé pokusit unést ho z cely smrti. Podle stejného výkladu tehdejších událostí měl starý bojovník poslat ven vzkaz, že si to nepřeje, protože mrtvý bude pro věc svobody platnější. A než ho onoho 2. prosince 1859, kdy „zvony z Charles Townu zdáli temně zněly“, vyvedli k poslední cestě, ještě napsal své poselství:

„Já, John Brown, jsem si nyní naprosto jist, že zločiny této provinilé země nemohou být smazány jinak než krví. Jak nyní vidím, marně jsem se pokoušel tak učinit bez krveprolévání.“

Obklopen vojáky s nasazenými bodáky na puškách naposledy vzhledl z dřevěného lešení směrem ke slunci zalitým kopcům Blue Ridge. „Je to krásná země,“ řekl, spoutanýma rukama smekl z hlavy klobouk a dodal: „Nikdy předtím jsem vlastně neměl potěšení ji takto vidět.“

Když se ho šerif z úcty k jeho statečnému chování tázal, zda mu má dát znamení, že napínací zařízení je připraveno, Brown klidným hlasem odpověděl: „Díky. Není třeba. Jsem vždy připraven. Hleďte jen, ať je vše rychle vykonáno.“

To byla Brownova poslední slova, než jeho tělo se smyčkou kolem krku kleslo do propadliště. Slavný americký pokus o vyvolání vlny k osvobození otroků malou skupinkou a zbavit jeho vlast ošklivé skvrny, se vskutku zdál na první pohled neuváženým avanturismem. Byl to však čin, který byl posléze velmi dobře na Severu využit k vyburcování dřímajících vrstev, jež se dosud nepřikláněly ani na tu, ani na onu stranu. V severních státech ho prohlásili za mučedníka svobody. Netrvá to dlouho – necelé dva roky – když vojáci Severu vykročí do boje proti Jižanům a na svém pochodu zazpívají:

*„John Brown mrtev jest a jeho tělo tlí,
John Brown mrtev jest a jeho tělo tlí,
jeho duch však kráčí dál,
Glory, Glory, Aleluah.“*

PROHLUBOVÁNÍ PROPASTI

Za předobraz občanské války v USA možno s jistým oprávněním označit velký konflikt, který se na sklonku padesátých let 19. století rozhořel kvůli státu Kansas. O co šlo? Když se v roce 1854 podařilo již vlivné Demokratické straně prosadit do připravovaného zákona o územích států Kansas a Nebraska takzvaný princip svrchovanosti lidu, bylo jasné, že na scénu vstupuje nebezpečí volného šíření otrokářského systému na Západě. Tato zásada totiž umožňovala, že nikoli Kongres, nýbrž jedině lid každého jednotlivého státu a území má právo rozhodnout, zda v jeho hranicích bude, či nebude zavedeno otroctví. Seveřané s tím ovšem nesusouhlasili, a tak není divu, že už samotné projednávání tohoto zákona v zákonodárném sboru ve washingtonském Kapitolu zaujatě sledovala celá americká veřejnost. Tehdy se přiléhavě říkalo, že mezi Severem a Jihem „nastaly závody, kdo dříve osídlí Kansas“. V obou teritoriálních částech Spojených států začal probíhat organizovaný nábor osídlenců pro Kansas a horečné stěhování celých rodin, kolíkování nových území a všechno, co patřilo ke stylu dobývání Západu. Ve vybičované atmosféře docházelo mezi oběma proudy přistěhovalců k potyčkám, včetně ozbrojených střetnutí. Tento stav trval několik let, až se konečně v roce 1858 převaha naklonila ve prospěch severních osadníků, kteří měli rovněž oporu ve velkém počtu sousedního a protitrokářsky naladěného obyvatelstva z údolí horní Mississippi. Výsledkem nakonec bylo, že se Kansas stal svobodným státem Unie.

K dalšímu prohloubení propasti mezi Severem a Jihem došlo těsně před prezidentskými volbami v roce 1860. V průběhu výběru kandidátů na nejvyšší úřad ve Spojených státech nastal v řadách Demokratické strany rozkol, který bývá označován za vůbec jednu z nejdramatičtějších epizod v politických dějinách USA. Formálně se jednalo o to, zda centrální federální vláda má či nemá mít pod kontrolou otroctví. Skupina jižních radikálů v čele s Johnem C. Breckinridgem zastávala postoj, že je věcí Kongresu, aby z titulu své moci rozhodoval o otroctví v jednotlivých státech a dbal o ně jako o kterékoli jiné vlastnictví. V ostré opozici k tomuto pojetí stál názor severní frakce Demokratické strany. Její mluvčí, Stephen A. Douglas, zastával dodržování principu svrchovanosti lidu, podle něhož byla problematika otroctví záležitostí obyvatelstva toho či onoho

státu. Zdaleka tu nešlo jen o to, že si Demokratická strana, zcela nesmyslně jmenujíc pro prezidentské volby celkem tři kandidáty, sama zavinila volební porážku. Z této strany se tím pádem totiž stala strana zcela jižní, ryze otrokářská. Drobní farmáři, řemeslníci a námezdní dělníci ze Severu ji začali opouštět už o něco dříve, takže i masová základna, o kterou se kdysi opírala, se nyní fakticky rozložila. Rozpolcená Demokratická strana tedy vstupovala do voleb se dvěma kandidáty – seveřanským Douglasem a jižanským Breckinridgem, což byla okolnost, ze které vrchovatou měrou těžila Republikánská strana. Stručně řečeno, republikáni šli do voleb s dvěma velkými trumfy. Prvním byla jejich jednota. A druhým jejich kandidát na post 16. prezidenta Spojených států. Byl jím 51letý Abraham Lincoln – nejpoulnější osobnost amerického Středozápadu.

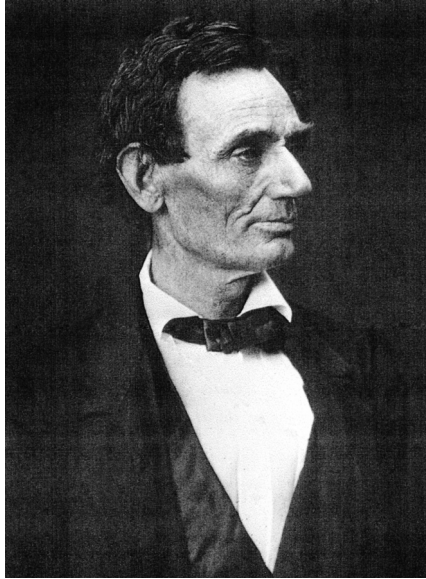
ABRAHAM LINCOLN

Poctivý Abe, jak se Lincolnovi říkalo, pocházel z rodiny drobného farmáře z Hodgeville v Kentucky, kde se narodil 12. února 1809. Po několikátém stěhování se rodina usadila v okrese Macon ve státě Illinois. Jak už to tehdy v Americe bývalo běžné, mladý Lincoln vystřídal celou řadu různorodých povolání. Byl obchodním příručím, dřevorubcem, lodníkem na Mississippi, obchodníkem a poštmistrem. Vedle toho v New Salemu ještě studoval práva a pak vykonával advokátní praxi. V roce 1834 byl zvolen do Sněmovny státu Illinois. O tři roky později založil s J. T. Stuartem společnou advokátní kancelář. V letech 1847 až 1849 působil jako poslanec Sněmovny reprezentantů USA ve Washingtonu. Mezitím se ještě stačil oženit s Mary Toddovou, pocházející ze zámožné rodiny z Kentucky, a právě tento sňatek upevnil jeho postavení ve Springfieldu, hlavním městě státu Illinois. Lincolnova choť, jejíž křehký duševní stav se postupně zhoršoval, zejména v důsledku úmrtí tří z jejich čtyř dětí, zpočátku značně přispěla k politickému a společenskému vzestupu svého muže. Navzdory pikantním historkám, jaké obvykle kolují kolem významných osobností, jí byl Lincoln věrný po celou dobu jejich manželského soužití.

Jak již bylo řečeno, Lincoln náležel k zapáleným budovatelům nové Republikánské strany. Rovněž se velmi agilně angažoval ve prospěch konstituování Kansasu jako svobodného státu. Právě z této doby je Lincoln

znám jako zdatný politický protivník jednoho z nejvýznamnějších členů Republikánské strany, už vzpomínaného Stephena Douglase, když s ním sváděl tehdy ještě neúspěšný politický zápas. Jednalo se o místo senátora za stát Illinois.

Abraham Lincoln – vítěz prezidentských voleb v USA v listopadu 1860

V průběhu velmi ostré prezidentské volební kampaně se Lincoln stal mluvčím oficiálního názoru republikánů na problematiku otroctví. Přesněji řečeno, hájil princip zachování statu quo. Od samého začátku prokazoval, že je zastáncem umírněné a smířlivé politiky. Avšak jako prozíravý státník včas pochopil potřeby doby. I proto se angažoval ve prospěch přijetí dalšího významného zákonného opatření, jakým byl Homestead Act, aneb zákon o usedlostech. Zatímco příslib tohoto zákona představoval centrální volební heslo Republikánské strany na Středozápadě, na Severozápadě jim získal tisíce hlasů příslib zlepšení dopravy, zvýšení ochranných cel a zdokonalení bankovního systému. Nicméně, hlavní téma voleb – byť přímo nevyslovené – byla otázka, zda budou Spojené státy ovládnány jižními plantážníky nebo severními průmyslníky a bankéři.

Je zajímavé, že Lincoln se osobně ve volební kampani nijak zvlášť na veřejnosti neprojevoval. Ostatně byl dobře znám jako muž neobyčejně pílě se skromností průkopníka, jenž se vypracoval z chudých poměrů a stále zůstal spjat s prostými lidmi, jejichž zájmy slíbil hájit. A nebyl důvod mu nevěřit. Takže se víceméně zdržoval ve svém štábu ve Springfieldu ve státě Illinois, odkud celý svůj politický zápas o Bílý dům velmi dovedně dirigoval. A také nutno zdůraznit, že samotná předvolební atmosféra zmobilizovala americkou veřejnost v doposud nevídané míře. Když byly 6. listopadu 1860 sečteny hlasy, mohl federální volební výbor prohlásit, že účast voličů přesáhla 80 procent. Lincoln získal 1 865 593 hlasů, což bylo 39,8 % z celkového počtu voličů. Pro Douglase se vyslovi-lo 1 382 713 voličů (29,5 %). Jižané Breckinridge a Bell obdrželi 848 356 hlasů (18,1 %), respektive 592 906 hlasů (12,6 %).

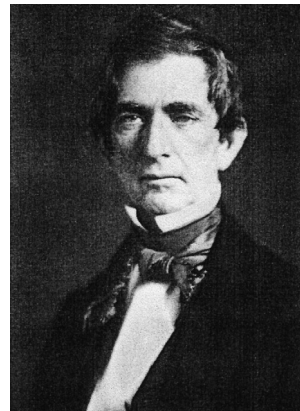
Tento Lincolnův obrovský volební úspěch, zajištěný zejména hlasy obyvatel Severu a Západu, způsobil velký zlom v dosavadním politickém vývoji Spojených států. Po třicetileté vládě demokratů se k moci dostala strana, která byla nejen druhá, ale vlastně i úplně nová. Třebaže se Lincoln mohl těšit z nesporně velkého volebního úspěchu, protože byl kromě jednoho zvolen všemi severními státy, nelze hovořit o naprosté většině národa. A to proto, že jeho tři soupeři – Stephen Douglas ze Severu, John Breckinridge a John Bell z Jihu – dostali dohromady téměř o milion hlasů víc než on.

Velmi těžká situace, do jaké tehdy Spojené státy vstupovaly, si žádala, aby na vysoké profesionální i mravní úrovni byli rovněž členové prezidentova týmu. Koho si Lincoln vybral? Za viceprezidenta si Lincoln zvolil stejně starého, rozvážného, byť poněkud konzervativně laděného politika **Hannibala Hamlina**. Přišel ze státu Maine, kde býval guvernérem, ale měl také zkušenosti ze zákonodárního sboru, kde jistý čas působil jako senátor za svůj domovský stát. Od samého začátku zastával vůči otroctví vyhraněné postoje a rozhodně požadoval zrovnoprávnění všech amerických občanů bez ohledu na pleť, náboženství či pohlaví. Lincoln si velice vážil a lidsky ho měl velmi rád.

V rozestavení členů administrativy do jednotlivých rezortů prokázal Lincoln vysoký smysl pro politickou prozíravost, když zejména klíčové – finance, zahraničí a spravedlnost – svěřil svým dosavadním konkuren-tům v Republikánské straně. Konkrétně to vypadalo tak, že úsek financí

Lincoln vložil do rukou o rok staršímu politikovi ze státu Ohio a jednomu ze zakladatelů Republikánské strany, kterým byl **Salmon P. Chase**. Jako ministr financí neměl valnou důvěru ani v bankéře, ani v papírové peníze. Ale pak dospěl k jinému názoru a oboje horečně prosazoval. Pokud šlo o ministra zahraničí, byl Lincoln nucen respektovat fakt, že je „menšinovým“ prezidentem, jenž v mnoha záležitostech závisí na lidech, s nimiž ne vždy a ve všem může souhlasit, ale které kvůli rovnováze ve „vládním člunu“ nutně potřebuje. Jinak řečeno, Lincoln touto strategicky významnou rolí ve svém kabinetu obsadil **Williamem H. Sewardem**, jenž byl jeho hlavním oponentem při finálním výběru kandidáta Republikánské strany na jejím sjezdu v Chicagu. O sedm let starší Seward rád hledal na Lincolnovi chyby a nedostatky, ale na veřejnosti zásadně dodržoval loajalitu a vždy říkal „prezident je z nás nejlepším“. Přišel z New Yorku, kde býval guvernérem a pak také senátorem amerického Kongresu. Za ministra spravedlnosti si Lincoln vybral **Edwarda Batese**, jenž byl se svými 68 lety nejstarším ve vládě. Tento člen kabinetu, jediný vybraný z území západně od řeky Mississippi, velmi často prezidentovi oponoval a nakonec sám po dvou letech rezignoval.

Schopným, i když velice opatrným, byl ministr námořnictva **Gideon Welles** z Connecticutu, který si kvůli svému hustému plnovousu a ostře řezaným rysům v obličejí vysloužil přezdívku „otec Neptun“. Byl o šest let starší než prezident. Druhým nejstarším členem administrativy byl

Klíčové osobnosti Lincolnovy administrativy – ministr financí Salmon P. Chase (vlevo) a ministr zahraničí William H. Seward

ministr války **Simon Cameron**. Narodil se v roce 1799 v Pensylvánii. Jeho příchod na tento velmi odpovědný úsek byl výsledkem zákulisního jednání na shora zmiňovaném nominačním chicagském sjezdu Republikánské strany. K věrným Lincolnovým stoupecům náleželi ministr vnitra **Caleb B. Smith** z Indiany a ministr pošt **Montgomery Blair** ze státu Maryland, zapálený zastávce jednoty Unie.

Lincoln měl samozřejmě neobyčejný zájem rovněž o to, jak jsou řízeny ozbrojené síly. Vrchním velitelem pozemní armády byl **generál Winfield Scott**, rarita v řadách velitelského sboru. Narodil se totiž v roce 1786 a jako chlapec ještě pamatoval George Washingtona. Zosobňoval hlavní válečné aktivity Spojených států v první polovině 19. století. Sloužil nepřetržitě v různých velitelských funkcích od anglo-americké války roku 1812 přes válku s Mexikem o Texas v roce 1846 až po třetí válku s indiánským kmenem Seminolů v letech 1855–1858, po které byli tito Indiáni definitivně vytlačeni z Floridy a přestěhováni do státu Oklahoma. Když se stal Lincoln prezidentem, bylo tomuto veteránovi již 75 let. Od samého začátku se znalostí věci tvrdil, že v případě ozbrojeného konfliktu s Jihem se nelze opájet fyzickou převahou Severu, protože Jih měl vysoce kvalitní důstojníky, kteří fakticky tvořili jádro velitelského sboru americké armády ještě před rozpadem Unie. Říkal, že taková válka bude dlouhá a že Sever by měl volit strategii, kterou označil heslem „Anaconda“. V podstatě mělo jít o vyhýbání se přímým střetům, zejména s jižanskou kavalerií, s tím, že vedení hlavního úsilí bude zaměřeno na obsazování klíčových objektů, tedy postů v povodí Mississippi, přístavů na Atlantickém pobřeží, v Mexickém zálivu a nakonec města Atlanty, hlavního města státu Georgie. Ačkoli se později ukázalo, že měl pravdu, Lincolnovi již příliš neposloužil, protože k 1. listopadu 1861 z funkce odstoupil.

Hlavní příčina tohoto kroku nespočívala ani tak v jeho věku, jako spíše ve skutečnosti, že byl v permanentním osobním střetu s generálem **Georgem McClellanem**, jenž byl polním velitelem a příliš „starého pána“ nerespektoval. A byl to právě on, kdo se po Scottově odchodu stal vrchním velitelem pozemních vojsk Unie. Bylo mu teprve 35 let. A Lincolnovi později přivodil ne jeden bohlav. Ale vraťme se ještě k důsledkům, jaké mělo Lincolnovo volební vítězství na osudy Unie.

Zvolení **Abrahama Lincolna**, tedy muže, jehož jméno na Jihu vůbec nedali ani na volební lístky, vyvolalo mezi Jižany vlnu zklamání,

nesouhlasu a hněvu. Ačkoli se jeho stanovisko nijak nedotýkalo dosa-
vadních pozic otrokářského systému, jeho protagonisté se nechtěli, a ob-
jektivně ani nemohli smířit se statem quo, který odsuzoval extenzivní
plantážnický způsob zemědělské produkce založené na práci otroků
k postupnému zániku, neboť jim stále vynášel obrovské zisky. Vroucí kot-
tel jižanské nenávisti začal chrlit lávu, jak o tom svědčí žlučovitá slova
jednoho z deníků v Richmondu, hlavním městě Virginie:

„S Lincolnem přichází něco horšího než nízkost, darebáctví, hrubost
a mravní špína, něco horšího než chátra ze západních putyk a yankejských
továren. Přichází v něm drzý a bezohledný vůdce těch, kdo usilují
o zrušení otroctví.“

Horší je, že takřka všichni „lepší“ Jižané jsou ochotni se pod takový
výplod podepsat, popřípadě k tomu ještě i něco přidat. A říkají si roz-
hořčeně, cožpak je možné, aby se k té hrozící pohromě přihlíželo mlčky?
Co si to jen myslí ti přivandrovalci, kramáři a fabrikanti na Severu, kteří
se pachtí za byznysem v domnění, že ovládnou náš Jih? Náš hrdý Jih,
který ve více než osmdesátileté historii Spojených států řídil po šedesát
let americkou politiku svými lidmi? To snad má kultivovaný Jih padnout
na kolena před nekultivovaným Severem, který se chová jako surovec
a všechno jednání hned strhává na svoji přízemní úroveň?

KONFEDEROVANÉ STÁTY AMERICKÉ

A tak ještě než se mohl Abraham Lincoln ujmout svého úřadu, vlast-
ně ještě předtím, než byl zvolen prezidentem Spojených států, nastal
v zemi dramatický vývoj, jakého se vždy obávali zakladatelé republiky
George Washington i John Adams, stejně jako Thomas Jefferson nebo
George Hamilton. Unie se ocitla v nejhorším možném nebezpečí. Začala
se trhat.

Do čela tohoto zlověstného procesu se postavila Jižní Karolína – v prv-
ní řadě její guvernér, William Henry Gist. Tento 53letý muž, jenž svůj
život dělil mezi politiku, starost o vlastní plantáž a službu metodistické
církvi, byl z hloubi duše přesvědčen, že se na Jihu musí konstituovat nový
a na severních státech Unie nezávislý americký národ. Již 5. října 1860,
tedy ještě plný měsíc před prezidentskými volbami, usedl ke stolu ve své
pracovně v centru Columbie, hlavního města státu Jižní Karolína, a napsal

dopis několika guvernérům, kteří stáli v čele Cotton States, tedy těch států Jihu, kde převládalo pěstování bavlny. V každém z nich předpověděl, že v nadcházejících volbách vyhraje Lincoln, což si vyžádá rozhodnou akci. Gist navrhol, aby se některý jiný jižanský stát než Jižní Karolína ujal role prvního v procesu odpoutání Jihu od Severu. Ale současně dodal, že pokud to žádný jiný stát neučiní, ujme se toho Jižní Karolína. Gist podrobně studoval vývoj na politické scéně, chladnokrevně kalkuloval s tím, že mu Lincolnův úspěch bude muset stačit jako vítaná záminka k odtržení. Byl proto připraven, ale potřeboval ještě ujištění od ostatních guvernérů, na které se obrátil s tím, že se společně sejdou. Přišla brzy.

„Podle mého názoru Alabama se neodtrhne sama, ale jakmile tak učiní dva nebo více států, rovněž se odpojí,“ odepsal alabamský guvernér A. B. Moore.

„Svolám náš zákonodárny sbor ke zvláštnímu zasedání okamžitě v tu chvíli, kdy bude jasné, že Lincolnovi republikáni na svém sjezdu nomínují tohoto jejich vůdce,“ odpovídal mississippský guvernér John J. Pettus a dodal: „Očekávám, že stát Mississippi požádá Radu jižních států a že když tento orgán doporučí odtržení, Mississippi půjde s ostatními.“

Obdobně se zachoval i guvernér státu Georgia, když ve své odpovědi ujistil, že „v případě Lincolnova zvolení se Georgie zúčastní konference představitelů států Jihu a společné akce na ochranu práv nás všech“.

„Jsem hrdý, že Florida je připravena postupovat se statečnou Jižní Karolínou nebo s kterýmkoli dalším bavlnářským státem nebo státy směrem, který podle jejich úsudku bude nejvhodnější... Jestliže se na Jihu můžeme vykázat dostatečně velkou chrabrostí vést boj za naše práva, čest a bezpečí, tak to učinme ve jménu Boha ještě před uvedením Lincolnu do prezidentského úřadu,“ napsal floridský guvernér M. S. Perry.

Také v dalším postupu se Jižní Karolína nacházela v čele jižanského peletonu. Gist splnil svůj slib, když se 17. prosince 1860 na výzvu zákonodárného sboru sešli v Columbií delegáti sjezdu. Ale po zahájení shromáždění v místním baptistickém kostele bylo oznámeno, že ve městě vypukla epidemie neštovic a delegáti se museli přesunout do Charlestonu. Ale ještě předtím došlo k jedné humorné příhodě. Když se totiž jakýsi člověk z venkova, jenž se nevyznal ve městě, dotazoval místního občana na cestu do útulku pro duševně choré, dotázaný ukázal právě na baptistický kostel a řekl:

„Aby vás to nemýlilo, vypadá to sice jako kostel, ale teď je tam útulek pro duševně vyšinuté. Až tam přijdete, naleznete tam sto šedesát čtyři maniaků.“

Ukázalo se, že dotyčným „průvodcem“ v hlavním městě Jižní Karolíny byl známý muž, James L. Petigru, bývalý generální prokurátor a posléze poslanec jihokarolínské Sněmovny reprezentantů. Petigru byl sice ryzím jižanským patriotem, ale zároveň byl upřímným zastáncem jednoty Spojených států. Zpráva o tomto jeho satirickém šlehu se pak rychle rozšířila a šíří se až dodnes, když přijde řeč na nuance doprovázející historické souvislosti s procesem odtržení Jižní Karolíny.

K odchodu Jižní Karolíny, který podnítil další trhliny na americké vlajce, došlo hned následujícího dne, tedy 18. prosince 1860, když v Charlestonu delegáti jednomyslně odhlasovali a oficiálně vyhlásili odštěpení svého státu od Spojených států s tím, že se prohlásil svrchovaným a nezávislým státním celkem. Jásající davy, ohňostroje, záplava vlajek, průvody s kapelou a obrovské iluze doprovázely tento počín místních politiků.

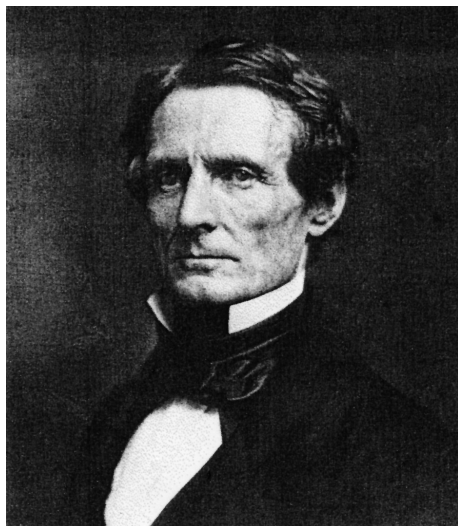
Příkladu politiků Jižní Karolíny postupně následovali političtí reprezentanti dalších jižanských států v tomto časovém pořadí – Mississippi, Florida, Alabama, Georgie, Louisiana a Texas, Virginie, Severní Karolína a Tennessee. Pak se jejich zástupci sešli dne 4. února 1861 v Montgomery ve státě Alabama a vyhlásili „Confederate States of America“ (CSA), aneb Konfederované státy americké. Toto město se rovněž stalo provizorním hlavním městem Konfederace. Někteří vtipákové na Severu začali tento odtržený útvar posměšně označovat jako „Disunited States of America“, aneb „Rozpojené státy americké“.

Virginie se pak ještě rozpadla na dvě části s tím, že její východní oblast se stala součástí Konfederace jako Virginie, zatímco severozápadní území přešlo posléze (20. června 1863) pod názvem Západní Virginie do Unie.

JEFFERSON DAVIS

Prezidentem jižanské Konfederace byl v nejvyšší rychlosti již 18. února 1861 zvolen **Jefferson Davis**, bývalý senátor a ministr války. Není bez zajímavosti, že tento muž, oslovovaný populárně „Jeff“, byl původem ze

Severu. Narodil se 3. června 1808 v Christian County, nedaleko dnešního městečka Fairview ve státě Kentucky. Pocházel tedy ze stejného státu jako o jeden rok mladší Lincoln.

Jefferson Davis, prezident Konfederace

Davisovi předkové z otcovy strany se po příchodu z Walesu do Ameriky usadili nejdříve ve Virginii a pak v Marylandu. Davisův otec, posléze velký plantážník, se společně se svými bratry zúčastnil revoluční války v roce 1776 pod Washingtonovým praporem. Na rozdíl od Lincolna mladý Davis putoval za štěstím na Jih. Nejdříve do státu Mississippi, kde společně se sestrou začal chodit – byť protestantské víry – do katolické školy sv. Tomáše v Saint Rose Pritory, kterou řídil řád dominikánů. Po vystudování střední školy ve městě Washington ve státě Mississippi vstoupil na vojenskou akademii West Point, kterou absolvoval v roce 1828. A tak se stal profesionálním vojákem v hodnosti podporučíka. Nejdříve působil u 1. pěšího pluku ve Fort Crawford ve státě Wisconsin. Pak ještě vystřídal několik posádek. V jedné z nich se seznámil se Sarah Knox Taylorovou, dcerou plukovníka Zacharyho Taylora, jenž této lásce nepřál. Navzdory jeho odmítavého vztahu k Davisovi se mladý pár rozhodl pro svatbu. Ale po třech měsících Davisova manželka zemřela na malárii. Její otec byl stejným Taylorem, jenž v hodnosti generála vedl